

Muslimere i København

Resultater og anbefalinger

DENNE BYRAPPORT UDGØR EN DEL AF EN RÆKKE monitoreringsrapporter med overskriften *Muslims in EU Cities (Muslimere i EU-byer)*, der undersøger 11 byer i EU med væsentlige muslimske mindretal.

Hver rapport fokuserer mere dybtgående på følgende kvarterer eller kommuner i den pågældende by: Slotervaart, Amsterdam; Borgerhout, Antwerpen; Kreuzberg, Berlin; Nørrebro, København; Hamburg-Mitte, Hamburg; Evington, Spinney Hills, Stonegate, Leicester; 3. arrondissement, Marseille; 18. arrondissement, Paris; Feijenoord, Rotterdam; Järvaområdet, Stockholm og Waltham Forest, London.

Disse rapporter er en reaktion på de hovedtendenser, der præger situationen for muslimer bosat i Europa. Hvad enten de er statsborgere eller indvandrere, indfødte eller nytilkomne, udgør muslimer en voksende og varieret befolkningsgruppe, som stiller Europa over for den store politiske udfordring at sikre lige rettigheder og muligheder for alle i et klima præget af mangfoldighed i hastig vækst.

Baggrund

- Ud af Danmarks samlede befolkning på mere end 5,5 mio. er 175.000–200.000 af indbyggerne indvandrere eller efterkommere af indvandrere fra ikke-vestlige, fortrinsvis muslimske, lande. Muslimere udgør 3,6% af Danmarks samlede befolkning.
- Danmark er inddelt i 98 kommuner. Den største koncentration af muslimer er bosat i København, efterfulgt af Aarhus og Odense. Denne rapport fokuserer på den københavnske bydel Nørrebro (72.887 indbyggere), hvor 21% (eller 15.306 indbyggere) er indvandrere eller danskere med indvandrerbaggrund fra "ikke-vestlige" lande. Langt størstedelen af denne befolkningsgruppe formodes at have muslimsk baggrund.
- Nørrebro har tradition for at være et arbejderkvarter med en dynamisk og multietnisk beboersammensætning; byfornyelser og saneringer påbegyndt i 1970'erne har medført forandringer i Nørrebros demografi i kraft af tilvejebringelse af nyt socialt boligbyggeri, som har gjort det muligt for studerende og indvandrerfamilier at flytte til området.
- Analysen i nærværende rapport er baseret på en undersøgelse med 100 muslimske svarpersoner og en gruppe på 100 ikke-muslimere til sammenligning samt seks fokusgrupper med muslimer. Den indeholder desuden indgående samtaler med 15 enkeltpersoner fra forskellige befolkningsgrupper, de lokale myndigheder, civilsamfundet og relevante eksperter, der beskæftiger sig med integrations- og inklusionsanliggender.

De vigtigste resultater fordelt på hovedområder

Identitet og tilhørsforhold

”En af de vigtigste grunde til, at jeg holder af området, er, at det er multikulturelt, og at du ikke skiller dig ud”.

–Spørgeskemasvarperson

- Muslimer (80 svarpersoner) og ikke-muslimer (81 svarpersoner) følte et meget stærkt eller temmelig stærkt tilhørsforhold til Nørrebro. På byniveau rapporterede en høj andel af både muslimer (81 svarpersoner) og ikke-muslimer (86 svarpersoner), at de følte et meget stærkt eller temmelig stærkt tilhørsforhold til København.
- Flertallet af svarpersonerne (69 muslimer og 78 ikke-muslimer) var enige i, at mennesker med forskellig baggrund kom godt ud af det med hinanden i deres lokalområde. Dette står i modsætning til den opfattelse, at visse beboelsesområder i Danmark, herunder Nørrebro, har udviklet sig til ”etniske enklaver”.
- Familien viste sig at være den vigtigste identitetsskabende faktor for både muslimer (70 svarpersoner) og ikke-muslimer (48 svarpersoner). Sytten muslimer angav religion som en vigtig faktor. Dette gjaldt kun for én ikke-muslimsk svarperson. Disse svar går således imod den udbredte forestilling om, at muslimer kan lægge ”for meget” vægt på religion.
- Næsten halvdelen af ikke-muslimerne valgte ”tolerance over for andre” som en vigtig dansk værdi, mens 63% af muslimerne understregede respekt for loven.
- Kun 38 muslimer rapporterede, at de betragtede sig selv som danske, mens flertallet (58 svarpersoner) angav det modsatte. Det bør dog anføres, at en høj procentdel (50%) af de muslimske svarpersoner har dansk statsborgerskab. 87 ikke-muslimske svarpersoner betragtede sig selv som danske.

Uddannelse

”Jeg mener, at der bør gøres mere for at lette adgangen for børn [...] for at gøre folk opmærksomme på, at muslimske børn måske også har noget at give, også har noget at tilbyde. Men det er ikke noget, man husker i folkeskolen”.

–Fokusgruppemedtager

- Den serviceydelse, som både muslimske og ikke-muslimske svarpersoner angav som den mindst tilfredsstillende, var Københavns Kommunes undervisningstilbud, som de mente var præget af dårlig kvalitet og et lavt niveau. Kun gaderenovationen var mere upopulær.
- På folkeskoleniveau var et flertal af muslimerne (54 svarpersoner) meget eller nogenlunde tilfredse med de lokale skoler. På ungdomsuddannelsesniveau angav 48 muslimske og 24 ikke-muslimske svarpersoner, at de var nogenlunde eller meget tilfredse med de lokale ungdomsuddannelsesinstitutioner, erhvervsskoler og professionsskoler.

- Visse muslimer udtrykte bekymring over lærernes lave forventninger og manglende opbakning til deres minoritets- og muslimske elever. Deres bekymring var affødt af, at denne holdning kunne resultere i lav motivation og ditto selvværd og dermed føre til en højere forekomst af afbrudt skolegang.
- Muslimske kvinder, som deltog i fokusgrupperne, fremhævede den øgede tendens til ”hvid flugt”, dvs. danske forældres vægring ved at sende deres børn på skoler i lokalområdet, hvis ”for mange” af eleverne dér har minoritetsbaggrund.
- Et flertal af svarpersonerne (56 muslimer og 49 ikke-muslimer) rapporterede, at skolerne faktisk respekterede elevernes religiøse skikke (”i høj grad” eller ”i passende omfang”). Et væsentligt mindretal (29 muslimer og 17 ikke-muslimer) var dog af den opfattelse, at skolerne ikke udviste tilstrækkelig respekt over for elevernes religiøse skikke.

FORANDRING PÅ LOKALT NIVEAU

”Biblioteksprojektet” på Nørrebro og i tre andre bydele i København stiler mod at tiltrække mere bibliotekspersonale med etnisk minoritetsbaggrund for at etablere innovative læringscentre og udvikle de bibliotekstjenester, der har etniske minoriteter som målgruppe. I 2009 deltog mere end 12.000 mennesker i aktiviteter inden for dette projekts rammer, hvilket var tre gange flere end forventet.

Beskæftigelse

- Hovedparten af de etniske minoriteter med en ikke-vestlig baggrund befinder sig i den ufaglærte/faglærte sektor af arbejdsmarkedet, og her er muslimer blandt de mest marginaliserede. Forskning tyder på, at unge med minoritetsbaggrund gennem deres skoletid udvikler lave forventninger i forhold til indbringende beskæftigelse, hvilket påvirker deres fremtidsambitioner.
- For muslimernes (14 svarpersoner) vedkommende var en større andel selvstændige end for ikke-muslimernes (3 svarpersoner) vedkommende. Dette svarer til den generelle beskæftigelsessituation for indvandrere og flygtninge, både på landsplan og i København.
- Flere muslimer end ikke-muslimer havde fuldtidsarbejde på det tidspunkt, hvor undersøgelsen blev gennemført (hhv. 28 og 34), mens samme antal i hver gruppe, nemlig 14, havde deltidsbeskæftigelse.
- Tilsvarende var en anelse flere muslimer (10 svarpersoner) arbejdsløse og arbejdssøgende, hvilket kun var tilfældet for seks af de adspurgte ikke-muslimer. Desuden viste det sig at være mere sandsynligt, at muslimer (10 svarpersoner) befandt sig permanent uden for arbejdsmarkedet pga. sygdom eller handicap, mens det kun var tilfældet for tre ikke-muslimske svarpersoner.
- Blandt de svarpersoner, som angav, at de havde fået afslag på et job inden for de seneste fem år (36 muslimer og 34 ikke-muslimer), var der flest ikke-muslimer, som begrundede dette med manglende generelle færdigheder eller uddannelse (12 svarpersoner). Der var derimod flest muslimer, der angav deres etnicitet som den vigtigste faktor.

- Undersøgelsen afslørede, hvor vigtige netværk og sociale kontakter i forbindelse med arbejdssøgning er for både muslimer og ikke-muslimer. En betragtelig andel af det samlede antal svarpersoner havde fundet arbejde gennem disse kanaler, og der blev udtrykt generel bekymring over den lave forekomst af sådanne netværk for etniske minoriteter og indvandrere i det bredere danske samfund.

Boligforhold

- Langt størstedelen af svarpersonerne (90 muslimer og 94 ikke-muslimer) angav, at de var tilfredse med deres multikulturelle og multietniske kvarter.
- Et beskedent antal svarpersoner (9 muslimer og 12 ikke-muslimer) boede i ejerbolig. 69 muslimske og 37 ikke-muslimske svarpersoner boede i socialt boligbyggeri eller i lejelejligheder anvist af kommunen.
- Af muslimerne svarede 21 svarpersoner at de ikke selv havde valgt, hvor de ville bo, mens 15 svarpersoner forklarede, at deres nuværende bolig var anvist af kommunen.

Sundhed

- Generelt – og trods bekymring vedrørende ældrepleje – havde deltagerne overordnet set et positivt indtryk af minoriteternes muligheder for lægebehandling.
- De fleste svarpersoner (77 muslimer og 50 ikke-muslimer) mente, at hospitalernes respekt over for forskellige religiøse skikke var ”omtrent passende” eller ”overdrevet”.
- De fleste besvarelser (45 fra muslimer og 32 fra ikke-muslimer) angav enten, at sundhedspersonalet respekterede andres skikke, eller at svarpersonerne aldrig havde været udsat for diskrimination i deres møde med sundhedsvæsenet.

FORANDRING PÅ LOKALT NIVEAU

Projektet ”Ung og Sund i uddannelse” henvender sig til udsatte unge på professionsskoler. Via fremme af sportsaktiviteter og udvikling af sundhedsorienterede politikker på skolerne søger dette projekt at tilvejebringe strategier, der understøtter indvandrerelevanter i at færdiggøre deres uddannelse og udvikle sunde livsvaner.

Politi og sikkerhed

”Vi bør behandles på samme måde som alle andre grupper. Kriminelle blandt os skal selvfølgelig straffes! Og jo grovere en forbrydelse, de har begået, jo hårdere skal de straffes. Men de skal ikke straffes dobbelt så hårdt, fordi de er indvandrere”.

–Fokusgruppemedtager

- Undersøgelsen afslørede en høj grad af tillid til politiet, idet flertallet af svarpersonerne (73 muslimer og 70 ikke-muslimer) angav, at de havde megen eller nogenlunde tillid til politiet.

- Et væsentligt mindretal (20 muslimer og 37 ikke-muslimer) angav, at de var temmelig eller meget utilfredse med politiet.
- De fleste muslimer (25 ud af 39 svarpersoner) og ikke-muslimer (37 ud af 58 svarpersoner) angav, at de var tilfredse med politiets opførsel samt resultaterne af deres kontakt med denne etat. Disse resultater tyder på, at de pågældende føler tillid til politiet som institution snarere end tilfredshed med deres arbejde på lokalt niveau.

- Under fokusgruppediskussionerne var alle uden undtagelse enige om, at etnisk profilering i politiregi var dybt bekymrende. Det almindelige politi reagerede ifølge visse deltagere uforholdsmæssigt voldsomt og respektløst over for unge mennesker, uanset om det drejede sig om almindelige lovlige borgere eller personer, som havde opført sig mistænkeligt eller tilsyneladende var involveret i ulovligheder.
- Muslimske svarpersoner nævnte hadforbrydelser og etnisk baseret diskrimination som alvorlige problemer, der krævede øjeblikkelig handling fra politi og myndigheder.
- Som svar på et spørgsmål om, hvilke serviceydelser der trænger mest til forbedringer, efterlyste det største antal besvarelser fra både muslimer og ikke-muslimer en øget opmærksomhed på udviklingen af flere tilbud til unge. Fokusgruppemedtagere associerede dette behov til de aktuelle spændinger mellem unge og politi i området.

FORANDRING PÅ LOKALT NIVEAU

I et forsøg på at imødegå problemet med manglende anmeldelser oprettede Københavns Kommune i 2008 en særlig hjemmeside – ”Registrer diskrimination” – hvor borgere kan registrere hadforbrydelser og oplevelser af forskelsbehandling. Hjemmesiderne findes på dansk og syv andre sprog.

Deltagelse og medborgerskab

”Mulighederne for deltagelse i den demokratiske proces er til stede. [Men] du skal ikke tro, at du står [på lige fod] med en dansker. Det, jeg har oplevet gennem årene, er, at ’du er velkommen til at deltage, men du skal spille efter vores regler’. Sådan har det altid været”.

–Fokusgruppemedtager

- Undersøgelsen viser, at hovedparten af både muslimerne (53 svarpersoner) og ikke-muslimerne (62 svarpersoner) havde meget lille eller ingen tillid til landets regering.
- Derimod var der langt større tillid til Københavns Borgerrepræsentation blandt både muslimer og ikke-muslimer. Et flertal af muslimerne (55 svarpersoner) og ikke-muslimerne (49 svarpersoner) svarede, at de havde stor eller temmelig megen tillid til Borgerrepræsentationen. Dette kan afspejle en større grad af politisk identifikation med bystyret pga. dets repræsentative og inkluderende politiske sammensætning.
- Et lille flertal af de interviewede muslimer (52 svarpersoner) havde stemmeret ved folketingsvalg. Ud af disse afgav hovedparten (42 svarpersoner) faktisk deres stemme ved det seneste folketingsvalg.

- En langt større andel af de interviewede muslimer (82 svarpersoner) havde stemmeret i forbindelse med lokale og regionale afstemninger. Igen afgav størstedelen af de stemmeberettigede (61 svarpersoner) faktisk deres stemme ved det seneste lokalvalg.
- Undersøgelsen afslører en klar forskel på muslimer og ikke-muslimer, hvad angår deres opfattelse af indflydelse på de beslutninger, der træffes på nationalt niveau. Mens flertallet af ikke-muslimerne (61 svarpersoner) mente, at de kunne påvirke sådanne beslutninger, havde et flertal af muslimerne (61 svarpersoner) den modsatte opfattelse. Dette resultat er svært at fortolke, men det kunne evt. afspejle de muslimske svarpersoners socioøkonomiske status og deres følelse af tilhørsforhold på nationalt plan.

Medier

”Medierne siger aldrig noget positivt [om etniske minoriteter]. De siger ikke: ’Nu skal vi høre om denne gode familie, som gør det her, og faderen har et godt job’. Nej, dem hører man ikke om. Man hører kun om de dårlige eksempler”.

–Fokusgruppedeltager

- De landsdækkende mainstream-medier spiller en vigtig rolle i dannelsen af den offentlige mening og diskurs mht. minoriteter. I løbet af de seneste to årtier er denne offentlige mening i Danmark blevet stadig mere negativ over for muslimske medborgere og indbyggere. De lokale medier betragtes som mere retfærdige over for etniske minoriteter og muslimer, men samtidig langt mindre indflydelsesrige i forhold til at forme samfundets attitude over for disse grupper.
- Undersøgelserne og forskningen viser, at begge grupper betragtede aviser og blade som en vigtig kilde til lokale nyheder – således 49 ikke-muslimer og 30 muslimer. Tv og radio var de primære kilder, hvorfra landsdækkende nyheder og i det hele taget nyheder om Danmark blev indhentet. Flere ikke-muslimer end muslimer angav internettet som mediekilde. Dette gjaldt både lokale og landsdækkende nyheder.

Vigtigste anbefalinger

- Københavns Borgerrepræsentation bør sikre jævnlig informationsudveksling mellem kommunale og uddannelsesmæssige beslutningstagere for at sikre, at information

om skolernes akademiske præstationer er ajourførte og nøjagtige.

- Københavns Borgerrepræsentation og Lokaludvalg bør tage til genmæle mod alle former for diskrimination.
- Københavns Borgerrepræsentation bør udvide sine anti-opdelingsforanstaltninger på baggrund af de positive incitamenter, der forbedrer lavindkomstfamiliers adgang til boliger i andre områder end de allerfattigste.
- Københavns Politi bør udvikle klare regler og skriftlige standarder for, hvordan politibetjente foretager tilbageholdelser og identitetskontrol. Disse standarder bør understrege, at etnicitet, religion og andre ydre personlige kendetegn ikke udgør et holdbart grundlag for tilbageholdelser og visiteringer.
- Københavns Politi bør i samarbejde med Københavns Borgerrepræsentation yderligere udvikle de former for lokal politiindsats, der prioriterer politiets samarbejde med unge mennesker og lokale frontfigurer i stedet for at patruljere på en aggressiv og opsigtsvækkende måde.
- Københavns Borgerrepræsentation bør udarbejde mere effektive oplysningskampagner og kapacitetsopbyggende aktiviteter, der fokuserer på indvandrersamfund, byens administrative og politiske strukturer, borgernes rettigheder og pligter og de instanser, hvortil klager skal rettes, hvis der opstår et problem.
- Københavns Borgerrepræsentation bør støtte lokale medieinitiativer, der afspejler byens kulturelle mangfoldighed og fremmer integrerende og alternative stemmer og kommunikation på tværs af etniske skel. Disse initiativer kunne inkludere tilvejebringelse af økonomisk støtte, tilskyndelse til de lokale mediers aktive deltagelse i integrationsprojekter samt lancering af særlige temaprogrammer (om emner som kriminalitetsforebyggelse, sundhed og kultur).

Flere oplysninger

Du kan indhente flere oplysninger om undersøgelsens resultater og At Home in Europe-projektet hos: Klaus Dik Nielsen, Advocacy Officer, At Home in Europe Project, Open Society Foundations

Work: +44 (0) 207 031 1714

Mobile: +44 (0) 791 769 5286

Email: klaus.nielsen@osf-eu.org

www.soros.org/initiatives/home

Open Society Foundations

Open Society Foundations har sit virke i mere end 70 lande. Formålet er at opbygge levende og tolerante demokratier, hvis regeringer tager ansvar for sine borgere. I samarbejde med lokalsamfundet promoverer Open Society Foundations retfærdighed og menneskerettigheder, ytringsfrihed samt adgang til offentlig sygesikring og uddannelse.